

22. 6. 2017

ID: 106038

Vzájemný návrh

Povinnost jednoho subjektu plnit (vrátit přijaté plnění) je vázána na tutéž povinnost subjektu druhého. Vracení plnění z neplatné nebo zrušené smlouvy je každá její strana oprávněna požadovat po druhé straně jen tehdy, jestliže již sama vrátila nebo současně s uplatněním práva vrací či nabídne vracení všeho, co sama podle této smlouvy přijala. Žalobní návrh sám nebo ve spojení se vzájemnou žalobou žalovaného musí umožnit soudu, aby vzájemnou vázanost restituční povinnosti účastníků vyjádřil ve výroku rozhodnutí.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 23 Cdo 3833/2016, ze dne 2.3.2017)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně AB - Cont s.r.o., se sídlem v H.K., zastoupené JUDr. E.P., MBA, advokátem, se sídlem v H.K., proti žalované Z. V., podnikatelce s místem podnikání v Č.B., zastoupené JUDr. V.K., advokátem, se sídlem v Č.B., o zaplacení částky 239 713 Kč s příslušenstvím a o vzájemném návrhu žalované o zaplacení částky 173 705,88 Kč s příslušenstvím s povinností žalované vydat žalobci „BP dvojitou buňku“, vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 33 Cm 28/2010, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 29. března 2016, č. j. 11 Cmo 22/2015-344, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění :

Krajský soud v Hradci Králové částečným rozsudkem ze dne 5. května 2011, č. j. 33 Cm 28/2010-126, zamítl vzájemný návrh žalované, aby jí byla žalobkyně zavázána zaplatit částku 173 705,88 Kč s úrokem z prodlení v zákonné sazbě do zaplacení.

Žalobkyně se žalobou domáhala zaplacení částky 239 713 Kč s příslušenstvím na doplatku ceny stavební dvojbuňky podle smlouvy. Žalovaná navrhla žalobu zamítnout a proti žalobkyni vzájemným návrhem uplatnila nárok na zaplacení částky 173 705,88 Kč s odůvodněním, že smlouva mezi účastníky buď platně nevznikla nebo od ní žalovaná platně odstoupila a žalobkyni zaplacením 173 705,88 Kč na záloze vzniklo bezdůvodné obohacení.

Soud prvního stupně zjistil, že žalovaná má inkriminované buňky stále u sebe, a proto vzájemný návrh žalované o zaplacení částky 173 705,88 Kč s příslušenstvím zamítl s odůvodněním, že nelze uplatnit právo na zaplacení (vrácení) zaplacené částky, aniž by zároveň bylo navrhováno vrátit to, co bylo přijato. O nesprávně uplatněném nároku ze vzájemného návrhu nemohl soud ani žalovanou poučit a vyzvat ji k nápravě, neboť by šlo o poučení hmotněprávní (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. dubna 2008, sp. zn. 33 Odo 783/2006).

Vrchní soud v Praze rozhodl usnesením ze dne 7. února 2013, č. j. 11 Cmo 316/2011-240, tak, že částečný rozsudek se zrušuje a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Odvolací soud dospěl k závěru, že poučení, jak má znít návrh na vydání bezdůvodného obohacení, není poučením hmotněprávním. Soud prvního stupně měl, pokud dospěl k závěru, že žalobní petit není úplný, postupovat podle § 43 odst. 1 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“). Navíc nelze přehlédnout, že v průběhu odvolacího řízení již byla vada návrhu odstraněna podáním žalované ze dne 5. dubna 2012.

Nejvyšší soud v usnesení ze dne 25. března 2014, sp. zn. 23 Cdo 2325/2013, zrušil zmíněné rozhodnutí odvolacího soudu. Uvedl, že pokud žalobní návrh sám neumožňuje soudu, aby vzájemnou vázanost nároků mohl vyjádřit ve výroku rozsudku, nemůže žaloba uspět (srov. mutatis mutandis např. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. prosince 1999, sp. zn. 25 Cdo 2524/98, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 8, ročníku 2000, pod číslem 87). To platí i v případě žaloby na vydání bezdůvodného obohacení. Poučení účastníka řízení, jak věcně formulovat petit, aby bylo žalobě vyhověno, je poučením hmotněprávním, jehož poskytování by bylo v rozporu s § 5 o. s. ř. Uvádí-li odvolací soud, že žalovaná vadu návrhu odstranila podáním ze dne 5. dubna 2012 (č. l. 214) v průběhu odvolacího řízení, je třeba uzavřít, že toto podání nevyjadřuje synallagmatické plnění ve smyslu § 457 obč. zák. resp. 351 obch. zák.

V novém rozhodnutí ve věci Krajský soud v Hradci Králové usnesením ze dne 6. května 2015, č. j. 33 Cm 28/2010-323, zastavil řízení o vzájemném návrhu žalované, aby jí byla žalobkyně zavázána zaplatit částku 173 705,88 Kč s úrokem z prodlení v zákonné sazbě od 19. února 2010 do zaplacení a žalovaná je ve stejné lhůtě povinna vydat žalobkyni „BP dvojitou buňku (6058 x 600 x 2800 mm) (výrok pod bodem I) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok pod bodem II).

Žalovaná dne 4. května 2015 prostřednictvím svého právního zástupce podala další vzájemný návrh následujícího znění: Žalobce je povinen zaplatit žalované do tří dnů od právní moci rozsudku částku 173 705,88 Kč s úrokem z prodlení v zákonné sazbě jdoucím od 19. února 2010 do zaplacení a žalovaná je ve stejné lhůtě povinna vydat žalobci „BB dvojitou buňku (6058 x 600 x 2800 mm).

Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalovaná uplatnila týž nárok proti žalobkyni, byť jinak formulovaný, již v tomto řízení a její návrh byl pravomocným rozsudkem zdejšího soudu zamítnut. Novému projednání věci tudíž brání překážka věci pravomocně rozsouzené (§ 159 odst. 3 o. s. ř.). Z toho důvodu soud prvního stupně řízení podle ust. § 104 odst. 1 o. s. ř. zastavil.

K odvolání žalované Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 29. března 2016, č. j. 11 Cmo 22/2015-344, změnil usnesení soudu prvního stupně tak, že se řízení o vzájemném návrhu žalované „aby žalobce byl zavázán do tří dnů od právní moci rozsudku zaplatit žalované částku 173 705,88 Kč s úrokem z prodlení v zákonné sazbě jdoucím od 19. února 2010 do zaplacení a žalovaná je ve stejné lhůtě povinna vydat žalobci „BB dvojitou buňku (6058 x 600 x 2800 mm)“ nezastavuje.

Odvolací soud dospěl k závěru, že žalovaná byla povinna ve svém vzájemném návrhu formulovat odpovídající protiplnění. Tato podmínka v tzv. původním vzájemném návrhu splněna nebyla. Z toho důvodu na původní vzájemný návrh nelze pohlížet jako na účinný právní úkon, který by podléhal posouzení, zda může být předmětem řízení v dalším průběhu sporu. Tento neúplný návrh tedy nemůže být předmětem porovnání s jiným návrhem z hlediska toho, zda v poměrech projednávané věci je jeho obsah shodný či odlišný od předmětného návrhu ze dne 4. května 2015. Z toho důvodu není dán procesní prostor pro zkoumání překážky věci rozsouzené.

Závěrem odvolací soud konstatoval, že předmětný vzájemný návrh žalované dle jejího podání ze dne 4. května 2015 splňuje náležitosti vyžadované ustanovením § 97 o. s. ř. ve spojení s § 457 obč. zák., neboť jasně deklaruje povinnost žalované – vrácení konkrétně vymezeného předmětu a to jak závazek vůči žalobkyni na zaplacení částky 173 705,88 Kč s příslušenstvím. Z toho důvodu se jedná o návrh způsobilý k dalšímu projednání.

Usnesení odvolacího soudu napadla žalobkyně dovoláním. Přípustnost dovolání zakládá ve smyslu § 237 o. s. ř. na tom, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, která v rozhodování odvolacího soudu nebyla dosud výslovně vyřešena a která je dovolacím soudem dle jeho ustálené rozhodovací praxe rozhodována rozdílně. Jedná se o otázku, zda „nový“

vzájemný návrh, který se od původního zamítnutého vzájemného návrhu liší toliko výslovným doplněním se synallagmatického závazku žalované, je totožným nárokem v kontextu posouzení existence překážky věci pravomocně rozhodnuté.

Dovolatelka je toho názoru, že postupem rozhodnutí soudu o vzájemném návrhu se fakticky dostalo žalované nepřijatelného hmotněprávního poučení. Oprava petitu vzájemného návrhu pak není ničím jiným než využitím takového poučení. Pokud by se prosadil názoru odvolacího soudu, že taková „oprava“ je možná, neboť se jedná o nový nárok, tak celé předchozí řízení o vzájemném nároku nebylo zcela v rozporu s ekonomikou řízení.

Žalobkyně je toho názoru, že se v tomto řízení projednává stejná věc, tj. že je dána totožnost nároku nebo stavu, předmětu řízení a totožnost osob, a proto je dána překážka věci rozsouzené.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) věc projednal podle zákona 99/1963 Sb., ve znění účinném od 1. 1. 2014 (srov. bod 2 článku II., zákona [293/2013 Sb.](#), kterým se mění zákon 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony).

Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání bylo podáno včas (§ 240 odst. 1 o. s. ř.) k tomu oprávněným subjektem (účastníkem řízení), který je řádně zastoupen advokátem (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.), dospěl k závěru, že dovolání je přípustné, jelikož rozhodnutí odvolacího soudu je postaveno na otázce, která v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu doposud nebyla řešena, tj. zda „nový“ vzájemný návrh, který se od původního zamítnutého vzájemného návrhu liší toliko výslovným doplněním se synallagmatického závazku žalované, je totožným nárokem v kontextu posouzení existence překážky věci pravomocně rozhodnuté.

Ustanovení § 457 obč. zák. zakotvuje vzájemnou vázanost práv a povinností účastníků neplatné nebo zrušené smlouvy; nárok každé ze smluvních stran na vrácení plnění, které poskytla, je nárokem ze zákona podmíněným její povinností vrátit to, co podle smlouvy přijala, druhé straně (jde o tzv. synallagmatický závazek). Protože práva a povinnosti každého z účastníků neplatné nebo zrušené smlouvy jsou vzájemně podmíněny, platí, že uplatnění a uspokojení práva jedné strany na vrácení plnění z takové smlouvy je vázáno na uspokojení obdobného práva druhé strany; jinak řečeno, povinnost jednoho subjektu plnit (vrátit přijaté plnění) je vázána na tutéž povinnost subjektu druhého. Vrácení plnění z neplatné nebo zrušené smlouvy je každá její strana oprávněna požadovat po druhé straně jen tehdy, jestliže již sama vrátila nebo současně s uplatněním práva vrací či nabídne vrácení všeho, co sama podle této smlouvy přijala. Žalobní návrh sám nebo ve spojení se vzájemnou žalobou žalovaného musí umožnit soudu, aby vzájemnou vázanost restituční povinnosti účastníků vyjádřil ve výroku rozhodnutí (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. 29 Odo 52/2002, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 28/2006, ze dne 10. 11. 2010, sp. zn. 29 Cdo 1599/2008, ze dne 29. 1. 2009, sp. zn. 33 Odo 1615/2006, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2016, sp. zn. 33 Cdo 3965/2015.)

Dovolací soud se ztotožňuje s názorem odvolacího soudu, že původní vzájemný návrh výše stanovené podmínky nespĺňoval a že bylo třeba takto neúplně formulovaný vzájemný návrh zamítnout. Nárok na zaplacení částky 173 705,88 Kč s příslušenstvím tedy nebyl zamítnut proto, že by na něj žalovaná neměla právo (to ostatně v řízení nebylo zkoumáno), ale proto že ve vzájemném návrhu nebylo vyjádřeno synallagmatické plnění. Nový vzájemný návrh žalované již toto podle ustanovení § 97 o. s. ř. ve spojení s § 457 obč. zák. splňoval. Z toho důvodu je tento nový návrh možné projednat v dalším řízení, neboť vzájemný návrh, který se od předchozího zamítnutého vzájemného návrhu liší doplněním synallagmatického závazku žalované, nepředstavuje překážku věci pravomocně rozhodnuté.

Současně je třeba upozornit na to, že věcné projednání nového vzájemného návrhu nezakládá překážku věci rozsouzené. Překážka věci rozsouzené nastává tehdy, má-li být v novém řízení projednávána stejná věc. V tomto případě bylo rozhodováno o vzájemném návrhu žalované, který byl zamítnut pro nesprávnou formulaci petitu, nikoli pro jeho věcnou neopodstatněnost, která nebyla zkoumána. O stejnou věc se jedná tehdy, jde-li v novém řízení o tentýž nárok nebo stav, o němž již bylo pravomocně rozhodnuto, a týká-li se stejného předmětu řízení a týchž osob (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 4. 2001, sp. zn. 21 Cdo 906/2000, publikovaný v Soudní judikatuře jako SJ 113/2001, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 8. 2011, sp. zn. 30 Cdo 3760/2010). V dané věci se nejedná se tedy o tentýž nárok, jelikož původní návrh směřoval k zaplacení částky 173 705,88 Kč a nový návrh ve věci se týká zaplacení částky 173 705,88 Kč s úrokem z prodlení v zákonné sazbě jdoucím od 19. února 2010 do zaplacení a žalovaná je ve stejné lhůtě povinna vydat žalobci „BB dvojitou buňku (6058 x 600 x 2800 mm). Rozhodnutí odvolacího soudu v této věci je tudíž správné.

Nejvyšší soud proto dovolání podle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Pohledávka vyloučená z uspokojení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oddlužení](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za škodu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Řízení o dovolání \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Nemajetková újma](#)
- [Vylučovací žaloba](#)
- [Osoba blízká](#)
- [Koncentrace řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Daňové řízení](#)